

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län

Datum: 2004-02-16

Områdesnummer: NRO 20 145

Områdesnamn: Vitnäs

Kommun: Orsa (2034)

Kartblad: 15E NV

Area: ca 583 ha, varav 559 ha land och 24 ha vatten

Naturgeografisk region: 32a Norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter

Agrara kulturlandskapsregioner: Södra Norrlands och norra Svealands skogsbygder

Landskapsformer: Förfjällområde

Riksvärde:

Isälvssandur

Värdeomdöme: Sandurn vid Vitnäs är ett mycket välbildat och representativt exempel på denna typ av bildning. Sandurn är i stort sett oskadd.

Huvudkriterier: A

Stödskriterier: Storlek, mångformighet, naturlighet, kontinuitet, representativitet

Förutsättningar för bevarande: Normalt skogsbruk kan bedrivas men hänsyn bör tas till terrängformerna, myrarna, tjärnarna och Oreälven så att dessa inte skadas. Ställningstaganden inför större ingrepp bör föregås av en geologisk kartering.

Säkerställande: Saknas

Områdets huvuddrag: Hela området vid Vitnäs utgörs av en sandur, dvs. en deltabildning som inte har avsatts i vatten utan direkt på land. Denna sandur är en av länets största och bäst utbildade.

Bildandet skedde i samband med landisens avsmältning. Materialet transporterades med en isälv, allteftersom deltat pålagrades med material tvingades isälven att grena upp sig och ständigt söka nya vägar ut över deltat. Dessa strömrännor är inte vattenförande längre men delar upp deltat i olika plan.

Blockbäddarna i botten av vissa strömrännor beror på att vattnet eroderat bort det finare materialet.

På sanduren förekommer åtskilliga dödisgropar som bildats genom att isblock bäddats in i avlagringarna och sedan smält bort. Materialet ökar i storlek från grus i söder till grovsten och block i nordväst.

Anmärkningar: Vitnäs ingår i länsstyrelsens naturvårdsprogram (obj nr 62-5).

Referenser:

Rynéus, T, (o medarb.), 1988: *Naturvårdsprogram för Kopparbergs län*.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län 1988:1.

Olsson, G. 1964: *Rullstensåsarna och deras utnyttjande i Kopparbergs län*.